

Több bútor, cipő, kötöttáru

Gyártják az ipari szövetkezetek

A lakosság növekvő igényének kielégítésében az idén fokozott mértékben vettek részt az ipari szövetkezetek. Már az év elején több fontos kezdeményezést tettek a belkereskedelmi árualapok mennyiségének és választékának bővítésére. A belkereskedelemmel közös tanácskozáson mértek fel a várható igényeket, és intézkedéseket hoztak a termelés növelésére. A szövetkezetek például cipőből 20, kötöttáruból 10, bútorból és fémbútorból 11 százalékkal adtak át többet a kereskedelemnek, mint egy évvel korábban. A szövetke-

zetek részt vállaltak az úgynevezett hiánycikkek gyártásából is. Míg például gyermekcipőből tavaly 560 ezer, az idén már mintegy 800 ezer párat készítettek a hazai vásárlóknak. A textil- és bőr ruházatiiparban az évente bemutatott 2500 modellből 1500-at gyártanak, hogy új választék-bővítő termékeket ajánlhassanak a kereskedelemlennek. Olyan új termékekkel is jelentkeznek, mint például a különféle kárpitosgarnitúrák, a koloniali bútorsaládkhoz tartozó fekvő- és ülőbútorok, az automata és szabályozható hőkioldó vasaló, valamint a

lakásvilágítási termékek, kis lakások berendezésére alkalmas korszerű, új típusú fém-bútorok, továbbá autóápolási cikkek, felszerelések, korrózió elleni védőanyagok és sok más termék.

Az ipari szövetkezetek 1974-ben tovább kívánják fokozni belkereskedelmi szállítási aikat. A megnövekedett feladatoknak azonban csak akkor tudnak eredményesen megfelelni, ha a gazdaságosan előállítható exporttermékek gyártása mellett megteremtik a szükséges feltételeket a lakosság növekvő igényeinek kielégítéséhez. (MTI)

Gyűjtők és zugkereskedők

A napokban idős házaspár kopogtatott be a szegedi múzeum irodájába. Fejekdős asszony és báránybőr sapkás, csizmás, hatvan év körüli férfi. Az ember elmondta, behoztak egy órát, mert az asszony mégis meggondolta a dolgot: odaadják azért a pénzt, amit a „múzeumosok” ígértek érte.

Csakhamar kiderült, hogy a szegedi múzeumból senki nem alkudott az utóbbi hetekben cifra, rózsás falórára — így hát a múzeum nevével itt durván visszaéltek. Csodálkozott az idős rúzsai emberpár — de hinniük kellett, mert az a két férfi, aki náluk járt, nem került elő egyik szobából sem, és Moszkvics típusú személygépkocsi sem parkolt éppen a múzeum előtt... De ha már behozták, lássuk azt az órát! A táskából tarka virágdiszes, keménycserép számlapos falóra került elő. Községes, századeleji, gyári tucatáru, amiért a magukat múzeológusnak nevező gyűjtők — restellem leírni, de ide kívánczik — ezeröttszáz forintot ígértek. Olyan tucatholmiért, ami nem műzeális érték, amiért egy magára valamit adó múgyűjtő tizedét sem adhatja!

Néhány éve vidékünkön is meglepték a különféle „régiségeket” szedgető magán-gyűjtők. Vannak, akik egy-egy tárgyról szedgetnek, mások pedig magukat (lámpa-, falóra-, pipagyűjtők stb.), leggyakrabban azonban válogatás nélkül mindent gyűjt, ami elébe kerül. A néprajzi tárgyak gyűjtéséhez minden átlampolgárnak joga van, nem úgy, mint például a régészeti leletek feltáráshoz, amit — ha nem szakember végez — a törvény büntet. Kifogást ott emelhetünk, ahol a gyűjtők illetéktelenül valamely múzeumba hivatkoznak, és amikor a gyűjtött tárgyakat — rendszerint külföldieknek — kiárusítják. Utóbbival nem csupán nemzeti vagyont képviselő kulturális javainkat károsítják, hanem jókora tisztességtelen hasznot vágnak zsebre. Mindkettőre több példa is akad.

A Szeged környéki tanyákon nem egyszer hallottam: „Itt már jártak a múzeum-ból, nálunk már nincs semmi”, és sorolják a „régiségeket”, amiket magukkal vittek. Ősz óta három főállású muzeológus végez Csongrád megyében néprajzi terepmunkát. Ismerjük egymást, tudjuk, ki hol gyűjt, mivel foglalkozik. Könnyű kideríteni, hogy épp Szatymazon vagy akár a tápéi réten

egyikünk sem fordult meg, hanem a múzeum nevével éltek vissza mások, akiknek múzeumainkhoz semmi köze sincs.

Különösen sajnálatos, ha a kereskedelem is foglalkozó múgyűjtők a gondosan ki-szemelt kutatóponton hely-beli segítők, „főlhajtók” is találunk. Ez történt pár éve Apátfalván, ahonnan az illusztris gyűjtő négy-öt ládányi néprajzi tárgyat szedte össze — no, nem egyedül, hanem „megbízottal” segítségével.

Nem akarok minden gyűjtő és mindenfajta magángyűjtés ellen szólni! Vannak, akik nagyon tisztességes, becsülődó céllal gyűjtik szülőföldjüket, lakóhelyük népéletének tárgyi emlékeit. A tápai Lele József magángyűjtőmánya például szinte falumúzeumot pótol hitelesen berendezett parasztszobájával, szakszerűen csoportosított tárggyűjteményével. Több községben már évek óta honismereti szakkör alakult, s a szakkörösök számottevő gyűjteményt hoztak létre Mindszenten, Csanádpalotán, Rúzsán, Szatymazon, Tápén.

Tőlük távol áll az üzletelés, a nyereszkesedés, a szakköri tagok lakóhelyük megismerése és megismertetése céljából őrzik meg az ott élő nép múltjának tárgyi hagyatékát.

Mi hát a teendő a zugkereskedők, néprajzi értékeink kiárusítói ellen? Egy jól működő társadalmi gyűjtőhálózat segítségével könnyebben megelőzhetjük az országot furgonnal járó

„neppereket”, házalókat, mint csupán a magunk erejére utalva. Sokat segíthetnek a honismereti szakkör-vezetők, akik jól ismerik a köhelyüket, rendszeresen infidának gyűjtőakciót, padlaskutató expedíciót. Szegeden és környékén néhány honismereti kutató és múzeumbárát már sok értékes tárgyra hívta föl a múzeum figyelmét. Hadd húzzam alá a szakkör tevékenysége akkor is eredményes, ha a földerített tárgy nem marad helyben, hanem múzeumba kerül! Helyi — iskolai vagy falusi — gyűjteménynek kevés községben biztosítható tartósan a tárgyi és szemé-lyi feltételei, akkor pedig a megőrzésre érdemes tárgyaknak múzeumban van a helye. A szakkör a földerítés-sel is dicséretes munkát végez, aminek a haszna pedagógiai és honismereti szempontból jelentős.

Am szükség van adminisztratív intézkedésekre is. A bizományi áruházakban, magánkereskedők üzleteiben a múzeumoknak elővásárlási jogot kellene biztosítani. El kell érünk, hogy raktáraik-ból addig ne jussanak a vásárlók elé a néprajzi, nép-művészeti tárgyak, amíg múzeumi szakember meg nem tekintette azokat. Az igazán értékes tárgyak — méltányos, elfogadható áron — így a múzeumokba kerülhetnének. Múzeumaink többsége ehhez megfelelő költ-ségvetéssel rendelkezik, másutt a korábbinál nagyobb anyagi erőforrások szükség-sek.

Juhász Antal

Kiállítási napló — 1973

Az óévbúcsúztató és új-évköszöntő ünnepnapokban mindig van valami, a számvetések és a tervezések komolyságából és felelősségtel-jességéből. Hiszen ilyenkor mérlegre tesszük éves mun-kánkat, az eredményeket, s ismét együtt látjuk össze-tulva tartozásainkat, lema-radásainkat. *Kiállítási napló* címmel írtunk ebben az esz-tendőben is Szeged képző-művészeti életének esemé-nyeiről. E mostani röpke számvetés egy hosszú folya-mat egyetlen jelzőköve lehet csupán. Tavaly ilyenkor egy hasonló vállalkozás írásban több mint 70 képzőművészeti esemény mérlegét vonhattuk meg. Az idei számvetésnél képtelenség volt nyomon kö-vetni, számon tartani a sze-gedi kiállítások, képzőműv-szeti események, alkalmi-tárlatok, klubbemutatók so-kaságát. Hiszen — éppen ez az előző év esztendő egyik legjelentősebb eseménye! — a kiállítások kiéptek az eddig megszokott keretek közül, egyre több üzemi, is-kolai ifjúsági klub, perem-városi művelődési ház ren-dezett kisebb-nagyobb kiál-lítást. Ennek, az örvendete-sen kitárult határoknak leg-fontosabb pozitívuma, hogy a fiatalokhoz viszi közel a vizuális kultúrát, olyan fia-talokhoz, akik még nem, vagy csak ritkán léptek át a kiállítási termék küszöbét. A klubkiállításokon legto-bb részt vett az alkotó-művész is, a személyes kap-csolat, a találkozás varázsa is segítette a „nehéz magve-tést”.

A januártól új köntösben megjelenő Művészet című folyóirat egyik újszerű vál-lalkozásaként a képzőműv-szeti centrumok közül elő-ször szegedi számmal ruk-kolt ki. Az összeállítás, hiá-nyosságai ellenére is hasznos volt, felfigyelt az itt folyó művészeti munkára olvasók és kritikusok egyaránt, s ez a koncentrált sűrítés felfed-te a szegedi képzőművészeti élet árnyait és problémáit. Az azóta megjelent pécsi és miskolci összeállításokat la-pozgatva még inkább körvo-nalazódunk a Szegeden még kiaknázatlan lehetőségek, a feltáratlan területek.

Erénye az 1973-as kiállítá-si évről az a sokszínűség és változatosság, mely má-r évek óta jellemzi a város képzőművészeti életét. Kü-

lön tanulmányt érdemelne az a „Kiállítási fesztivál”, mely a szegedi ünnepi hetek idején látható. A szokásos kollektív kiállítások színvo-nala ismét emelkedett, bár a nyári tárlat megújításra vár. Az egyéni kiállítók kö-zött találkoztunk kiemel-kezőbb mestereinkkel épp-úgy, mint fiatal tehetségek-kel. Érdekességével és ta-nulásaival ragadott meg az a nagyszabású kollektív tár-lat, melyet a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola cente-náriumának tiszteletére ren-deztek a művésztanárok, és a Szegeden végzett, volt hallgatók munkáiból. A leg-frissebb, a jövő évekre is sok izgalmat tartogató kiál-lítást most is láthatjuk a múzeum kupolájában. A tar-jáni szoborpályázat díj-nyertes munkáinak bemuta-tóját, reméljük, a közeljövőben a megvalósult szobrok sora fogja követni. Mintha vesztett volna frissességéből, izgalmasságából és ezáltal vonzásából is a Sajtóház Művészklubja. Igaz, az idén is produkált emlékezetes ki-állításokat, s mégis maradt év végére némi hiányérze-tünk. Új ötletek, és nagyobb összefogás jelentheti az elő-relépést. A többi kiállító hely-lyiségek közül ki kell emel-nünk a JATE KISZ-klubját, mely megtalálta sajátosan egyéni profilját, a képzőm-vészeti kultúra terjesztése-nek új útjait. Olyan kiállí-tásokat produkált, mely fel-keltette az egyetemi ifjúság tömegeinek érdeklődését. Otthona lett olyan mostoha műfajnak, mint a karikatú-ra, s lehetőséget teremtett a pályakezdő tehetségeknek éppúgy, mint az érett alko-tóművészeknek a bemutat-kozára. Hasonló, és sikeres próbálkozásokról hallhatunk jó néhány ifjúsági klubban. A Képcsarnok is szegényesebb kiállítási pro-gramot nyújtott, mint az elő-ző években. Kétségtelen ér-deme a 12 szegedi festő ki-állítása, melyhez hasonlóa-kat a jövőben is szívesen látnánk.

Egy évvel ezelőtt aggod-a-lomra adott okot, hogy me-glehetősen belterjesnek tűnt a város képzőművészeti éle-te. Hiányzott a kitekintés, a körtőltesen kívüli megmé-re-tés, mely óhatatlanul a pro-vincializmus veszélyével fe-nyegétt. Örvendő eszté-elő-relépést tapasztalhattunk az

előző évben. Néhány példa: a Fészekklubban megrendezett kollektív tár-lat, Pataki Ferenc kiállítá-sa a Stúdió Galériában, Tóth Sándor kiskunfélegyházi be-mutatkozása, Papp György linóiból rendezett kiállítás Békéscsabán, Veress Mihály, kinek olajképeit Balassa-gyarmaton állították ki, de a megye városába és falvai-ba is eljutottak a szegedi művészek és alkotásaik, köz-tük Cs. Pataj Mihály, Dér István, Dénes János, Szűcs Árpád, Pintér József, Zom-bori László.

Még mindig hiányoznak a tárlatvezetések, legalábbis a képtáron rendezett nagy jelentőségű kiállításokról. Nem lehetünk megelégedve a fiatalok részvételével sem, kevesen, és ritkán látogatják a város legjelentősebb kiál-lításait. Több figyelmet ér-demelne a főiskolán végzett tehetséges hallgatók támoga-tása. Átgondoltabb és össze-fogottabb helyi kiállításpoli-tikára is szükség lenne. Van-nak még rejtett értékeink is, melyeknek számbavétele sürgető feladat. Több lehe-tőséget és támogatást vár-nak a városban működő képzőművészeti szakkörök is. A kapcsolatokon bizonyá-ra sokat fog segíteni az az alkotóház, melynek átadását 1974-re várjuk.

Tandi Lajos

Szerzői est

A Sajtóház Művészklubjában idén, utolsó rendezvé-nyén telt ház előtt mutat-kozott be Boncz Géza és Tiborcsy Péter.

Barátok, ismerősök jöttek el, erre a szokatlan műfajú szerzői estre. Nehéz lenne meghatározni, hogy humor vagy paródia az, amit Boncz Géza csinál. Minden szava, minden „szünetjele” kon-centrációt, figyelmet követel. A hétköznapi elcseszt pillanatkepei elevenednek meg műsorában. Humora, ez a szaggatott szójátékhalmaz, rászakad a hallgatóra; már-már hipnózisban tartja kö-zönségét, amikor szomorú igazságot is „belop” műsora-ba, lehet, csak kíváncsiság-ból. S ilyenkor is van, aki harsányan felnevet.

Boncz Géza nem előadó-művész, nem is szándékozik azzá lenni. Csupán saját írásait adja közre, minden hangulatkelő bravúr nélkül. S így igazi ez a műfaj. Csi-pős nyelvvél ostromoz vissza-s-

ságokat, pellengérré állít minden természetellenest. Magas színvonalon. Műsorát kitűnően egészítik ki Ti-borcsy Péter gitáros-éne-kes és zongorista népdal és barokk zenei betétei. Ahogy emelkedik a hang-u-lat, úgy vált át Donován akkordjaira.

Boncz három részre bon-totta műsorát. Az „Így kez-dődött” még inkább nevet-tető, mint elgondolkodtató „ritmika” tolmácsol. A „Szántunk mélyebben” már igényes, mély humor, s vé-gül kérdéssel fordul önma-gához, de a publikumhoz is. „Holnap is nap lesz?”. Hát persze. Csak Boncz türel-metlen, örökösen vibráló ember. Leginkább az izgat-ba, hogy milyen irányba, hova fejlődik ez, a saját ma-ga által választott műfaj. A kitűnően sikerült szer-zői esten Boncz Géza közön-sége is cselekvő részese volt a szép sikernek.

B. L.

Mefisztói mentalitás

A Faustot próbálja a szegedi operatársulat

A rádió egyenesben köz-veitli január 4-én este Sze-gedről az év első operabe-mutatóját, Gounod Faustját. Az előadás karmestere Szalatsy István, rendezője An-gyal Mária.

Szalatsy István: Körülbe-lül tíz éve dirigáltam a Fa-ustot, Vaszy Viktortól vettem át, akinek koncepciója olyan meggyőző volt szá-momra, hogy ma is emlé-kszem rá, felhasználtam az előkészületek során. A mű a múlt századbeli francia nagyopera tipikus, reprezen-tatív alkotása, nem lehet véletlen, ha a kortársak kö-zül ma egyedül igazán csak Gounod népszerű a Faust-tal. Gazdagon áradó dallam-világa, jól megfogalmazott szituációi, a zenéileg is re-mek kiejtésű, a Valpur-gis-éj balettje, és sorolhat-nám még azokat a momen-tumokat, melyek időt állóvá teszik az operát. Az elő-adásról csak annyit, nem töreksznék semmi rendkívü-lire, csupán be akarjuk mu-tatni a Faustot úgy, ahogy ezt ma vállalni lehet és kell. Hosszú évek óta először kap alkalmat a szegedi ba-lett, hogy önálló betéttel szerepeljen. Angyal Mária rendezővel negyedik alkal-mal dolgozom együtt, s mondhatom, teljes nézet-azonossággal.

Angyal Mária: Dramatur-giaiailag különösen a második felvonás kritikus. Margit és Faust kapcsolatát tulajdon-képpen itt látjuk a maga teljességében, a színpad megkomponálásához azon-an nehézséget okoz, hogy ezúttal hiányoznak az ope-rára egyébként jellemző lát-ványos segédesszközök, kórus, táncos, Színpadi és zenei

kvartett tulajdonképpen ez a második felvonás, ahol Margit és Faust szerelmi kettőst, líráját — illetve ennek groteszkjét szeretnénk megmutatni a Mefisztó-Márta kapcsolatban. *Véleményem szerint a rendezés kulcsa Mefisztó figurájának értelmezése.* A túlvilág küldötte ugyan, ám lényege nem a búverő — amelynek személyi szuggesztivitásából kell fakadnia —, hanem egy mentalitás. Mégpedig Fa-usttal ellenkező. Faust más-sokért vállalt életével, mun-kájával szemben az élet ku-lináris élvezete a mefisztói mentalitás. Ahhoz, hogy a kontraszt nyilvánvalóvá le-gyen, el kell tüntetni Me-fisztó ördögzsarvait, s olyan emberként kell bemutatni, aki egyfelől megtevesztően tud azonosulni velünk, más-felől viszont ez az azonosu-lása csak álarc. Elképzelése-inkből fakadón Sándor La-jos jelzesszerű díszletei és Bata Ibolya jelmezei is el-térnek majd az opera ha-gyományaitól, sőt más lesz a Valpurgis-éj beállítása is, melynek dramaturgiai szere-pet szánunk.

Ezekben a napokban két szereposztásban próbálja a szegedi operatársulat Gou-nod Faustját. A premieren Réti Csaba lesz a címsze-replő, Gregor József Me-fisztó, Berdál Valéria Mar-git, Gyimesi Kálmán Valen-tin. A másik szereposztás-ban Szabady József, Halmi László, Bálint Ibolya és Bőr-csik István alakítják ugyan-ezeket a szerepeket. Siebe! Fekete Mária, Bander: T-más Endre, Márta: Gor-Irén lesz.

N. I.